Woensdag 12 Juni 1946 DAGBLAD 63ste Jaargang No. 4832

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve s Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2,50 gld.; en het buitenland 3 gld. Hoofdredacteur: Dr. Joh. Hartog ... Willemstad Redactie-adres Conscientiesteeg 27. Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Conscientiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38.

Seyss Inquart: „De Koningin hield opruiende redevoeringen

Nederlands knevelaar verdedigt zich in Neurenberg.

Bloedige betogingen in Napels en Rome

SEYYS INQUART VERDEDIGT ZICH.

Met een stalen gezicht verklaarde Seyss Inquart voor de internationale rechtbank te Neurenberg, dat de plundering van Nederland door de Duitsers wettig was. De beklaagde beweerde: „Het Nederlandse volk beschouwde ons optreden als verschrikkelijk doch de besluiten van het Reich wettigden de inbeslagneming der Nederlandse schatten."

De vervolging produceerde schriftelijke documenten waaruit bleek dat de Duitsers de raad kregen van hun bevelhebbers, dat zij „alles mochten nemen wat zij konden dragen" van de Nederlanders. Seyss Inquart gaf toe persoonlijk de opdracht te hebben gegeven voor de inbeslagneming van de rijkdommen en bezittingen van het Koninklijk Huis. Hij zeide dit te hebben gedaan omdat Koningin Wilhelmina, die uitgeweken was, „opruiende" redevoeringen tegen het Reich hield.

Seyss Inquart zeide geprotesteerd te hebben tegen de evacuatie van de Joden uit Nederland naar Mauthausen en Buchenwald, doch hij gaf toe, dat hij zich nooit beklaagd had over de zendingen naar het beruchte Auschwitz. Hij dacht dat Auschwitz een soort verzamelplaats was waar de Joden zouden blijven tot het einde van de oorlog of een andere beslissing werd genomen. Seyss Inquart zeide er ook geen kennis van te hebben gedragen, dat de assen naar Nederland werden teruggezonden van de concentratiekampen indien de families er 75 gulden voor over hadden (Neurenberg, 12.6).

REPUBLIKEINSE BETOGING IN ROME.

Bijna honderdduizend republikeinse betogers begonnen met een optocht naar het Viminale Paleis, de zetel der Italiaanse regering, om hun misnoegen te kennen te geven over het uitstel van het cabinet om het einde van de monarchie te proclameren. De optocht werd ondernomen op bevel van den socialistischen Minister van Binnenlandse Zaken Guiseppe Romita, die tijdens de republikeinse betoging op het Piazza del Popolo uitriep: „Het cabinet praat maar inplaats van te handelen. Trekt op naar het Viminale en spoort de regering aan." Romita maande het volk echter om niet op te trekken naar het koninklijk paleis waar Umberto confereerde met zijn raadslieden. „Wij zullen een andere keer daarheen gezamenlijk trekken op de tonen van de Marseillaise."

Intussen werd een krachtig cordon van soldaten en politietroepen, bewapend met submachine-geweren, gewonpen rondom het koninklijk paleis voor geval niet alle Republikeinen de instructies van Romita zouden opvolgen.

Romita vroeg om de samenwerking van de monarchisten teneinde Italië te redden. Ook vroeg hij om vertrouwen in de republikeinse leiders. De toespraak werd aangehoord door ongeveer honderdduizend republikeinen, socialisten, communisten, enkele anarchisten en Priesters. Een Italiaanse bommenwerper vloog driemaal over het stampvolle plein.

Romita zeide tot de menigte: „Ik had gehoopt tot u te kunnen spreken namens de Italiaanse republikeinse regering, doch ik kan u slechts toespreken in naam van de Italiaanse republikeinen. Binnen enkele uren of dagen zal ik u kunnen toespreken namens de regering." Romita verzekerde den betogers, dat de resultaten van het referendum beslissend en definitief zijn en „zullen worden gerespecteerd". Hij zeide, dat de monarchisten geen vervolging behoeven te vrezen. Ook vroeg hij om eenheid tussen de Monarchisten in het Zuiden en de republikeinen in het Noorden. Hij zeide, dat de republikeinse regering het Zuidelijk probleem zou oplossen dat de monarchie in zeventig jaren tijds niet gedaan heeft.

Nadat de menigte getrokken was naar het Viminale werd er voor het eerst de republikeinse vlag gehesen onder het gejuich van de menigte. Het schild van het Huis van Savoie was verdwenen uit de rood-wit-groene banier. (Rome, (AP) 11.6).

GEVECHTEN IN NAPELS.

Een grootscheepse betoging in Napels ontaardde in een ernstig oproer zodat de politietroepen de geweren en automatische wapenen richtten op de menigte. De schietpartij begon toen de menigte, welke demonstreerde voor het Huis van Savoie, poogde om het communistisch hoofdkwartier te bestormen dat gelegen is naast het hoofdkwartier van de politie.

De menigte poogde het communistisch hoofdkwartier, dat zes étages hoog is in lichterlaaie te zetten en gebruikte daarbij Molotov-cocktails — flessen gasoline met brandende pitjes.

De AP-fotograaf Walter Green, die op het hoofd geslagen werd in het tumult, beschreef door de telefoon de uitbarsting. Hij vertelde hoe soldaten in vrachtauto's de belegerde politiestrijdkrachten die het communistisch hoofdkwartier verdedigden te hulp kwamen. De gevechten waren nog gaande twee uren na de aanvang. De politie schatte toen dat er twee doden gevallen waren en verschillende gewonden, doch andere mensen zeiden, dat er misschien wel vier doden waren.

De vrouwen en kinderen gingen naar huis, doch de mannen wilden de strijd niet opgeven. Er waren misschien 10.000 mensen in het oproer betrokken bij de aanvang, doch toen Green opbelde waren er minder.

Telkens opnieuw wordt een poging gedaan om het gebouw te bestormen. Iemand blaast op een trompet en dan begint het weer...

Om 19.33 uur GMT kwam Green weer aan de telefoon: „Luister!" riep hij. „Iemand in het communistisch hoofdkwartier heeft pas twee bommen omlaag geworpen in de menigte en de hel is losgebroken. Ik telefoneer terwijl ik op de vloer lig. Wij staan onder hevig vuur. Ik bevind mij thans in een kamer met de Amerikaanse Militaire Politie in het sousterrain van het politie-hoofdkwartier. De MP's zijn zwaar bewapend doch hebben order niet te vuren tenzij het gebouw wordt aangevallen. Zij hebben nog niet geschoten.

Eens gingen zij naar buiten om een menigte uiteen te jagen welke poogde een jeep van het leger in brand te steken, doch zij hoefden niet te schieten. De straten zijn thans betrekkelijk leeg. Doch er wordt geschoten uit alle gebouwen rondom ons. Als Gij even luistert kunt Gij hen horen.

Men kon vaag het geknal en een doffe slag horen in de ontvanger) zij schieten ook uit het communistisch hoofdkwartier".

Carlo Claverini, de gewone correspondent van de Associated Press in Napels, belde om 19.40 uur GMT op en zeide, dat de politie het aantal doden op vier en het aantal gewonden op vijftig plaatste. Claverini meldde, dat zowel de politie als de monarchisten automatische wapenen gebruiken en ook motor-voertuigen om run strijdkrachten in het gevecht te brengen. Hij zeide dat duizenden mensen de strijd gadeslaan welke tegelijk in verschillende stadswijken aan de gang is. (Napels, (AP) 11.6).

ITALIAANS CABINET ZOEKT EEN OPLOSSING.

Het moede Italiaanse cabinet — niet in staat zijnde Umberto de troon te doen verlaten en verontrust door de bloedige monarchistische betogingen in Napels, waarbij zeven personen gedood en meer dan vijftig gewond werden — bestudeert het voorstel om de nieuwe verkozen Constituante onmiddellijk bijeen te roepen. De Constituante zou eigenlijk eerst op 24 Juni bijeen moeten komen.

Het cabinet beschouwt de berichten, volgens welke de politie begonnen zou zijn om partij te kiezen, als zeer ernstig.

De gemeentelijke autoriteiten van Napels zien ich heden voor nieuwe moeilijkheden gesteld, aangezien een republikeinse betoging is bijeengeroepen voor 15 uur GMT teneinde er bij het cabinet op aan te dringen om Umberto te verbannen, gezien de uitslag van het plebisciet. Umberto van zijn kant beweert, dat de resultaten niet definitief zijn.

De republikeinse betoging in Rome, waaraan werd deelgenomen door ongeveer honderdduizend personen, ging gisteren uiteen zonder geweldaden. In Napels ontstond echter een gevecht tussen de monarchisten en de politie (Rome, (AP) 12.6).

DE BERECHTING VAN MIHAILOVITSJ.

De President van de Rechtbank, welke Generaal Draja Mihailovitsj berecht, poogde hem „ja" of „neen" te doen antwoorden op de vraag of hij schuldig is, doch de beklaagde herhaalde slechts: „Ik gevoel mij niet schuldig".

Toen de beklaagde in antwoord op een vraag zeide: „De dagvaarding welke mij een week geleden overhandigd werd bevat vele punten..." onderbrak de President hem om te zeggen: „U moet kort antwoorden".

Mihailovitsj zelf onderbrak den President een ogenblik later midden in een lange vraag om te verklaren: „Ik ben de eerste opstandeling in Europa".

Toen de rechtbank een specifiek antwoord wenste op de vraag of hij de Tsjetniks organiseerde, verklaarde Mihailovitsj, dat hij een leger organiseerde om de bezetters te bestrijden. „De naam kwam van het volk en niet van mij..." Mihailovitsj gaf toe in het voorjaar van 1941 een overeenkomst met de Partijgenoten te hebben bereikt, dat men elkaar niet zou aanvallen.

„Nadat Rusland in oorlog kwam bespraken wij het probleem enkele dagen".

— „Wat voor besprekingen waren dat?" vroeg de President.

„Om elkaar te helpen, doch ik vond dat de Partijgenoten te snel wilden handelen".

— „Kwaamt Gij tot een overeenkomst met de Partijgenoten dat Gij elkaar niet zoudt aanvallen?"

„Ja".

— „Had Gij een pact met de Partijgenoten?"

„Ja".

— „Was het op 26 October 1941?"

„Ik ben er niet zeker van doch het was in die tijd. Het was een bekend feit".

— „Hadt Gij andere bezoekers na de sluiting van het pact?"

„Verbindingsofficieren uit het Midden-Oosten arriveerden".

— „Brachten zij een boodschap mee?"

„Ja, van Ilitsj (Minister van Oorlog).

— „Wat was de boodschap?"

„Zij was zeer kort. De Britse verbindingsofficier Kapitein Hudson bracht ook een boodschap uit Caïro. De boodschap zeide, dat het commando in het Midden-Oosten van oordeel was, dat men moest vechten voor Joegoslavië en niet voor de communistische zaak of Sovjet Rusland".

De rechtbank ging op reces voordat Mihailovitsj een vraag over de terugtrekking der troepen kon beantwoorden. Toen de ondervraging hervat werd, ging deze voort over het pact met de Partijgenoten.

De President van de Rechtbank vroeg: „Was U van plan den bezetter te bestrijden?"

„Natuurlijk was ik dat van plan. Dat bereidde ik immers voor. Op het ogenblik geloof ik niet dat het mogelijk was te vechten".

Toen de President Mihailovitsj een schriftelijk verslag van de ondervraging voorlegde sedert zijn arrestatie zeide hij: „Ik kan mij niet herinneren deze getuigenissen te hebben afgelegd".

— „Werd Gij slecht behandeld?" vroeg de President.

„In het geheel niet doch mijn physieke toestand was zo slecht dat ik de hulp van een Amerikaansen advocaat weigerde. Ik wilde geen verdediging van het buitenland. Ik werd zeer goed behandeld. Dat is een feit".

De rechter gaf opdracht een stoel te geven aan Mihailovitsj, die tot dan toe gestaan had voor de microfoon aan een kleine lezenaar tegenover de rechtbank van drie man. Op verschillende vragen antwoordde hij: „Ik kan het mij niet herinneren", of „Ik ben er niet zeker van". „Het is zeer moeilijk zulks te herinneren".

Hij verklaarde echter duidelijk „Ja dat deed ik" toen hem gevraagd werd of hij in 1941 een aanval tegen een afdeling der Partijgenoten leidde.

— „Waar deedt Gij de aanval?"

„Ik kon hen toen niet als mijn bondgenoten beschouwen. Ik poogde de dorpen voor plundering te behoeden. Hier was een groep onbekenden voor mij die begonnen te plunderen. Ik viel tevoren nog een andere compagnie aan alvorens deze zich bij mij voegde omdat zij plunderde".

Mihailovitsj gaf toe, dat hij in 1941 officieren naar Neditsj zond, doch ontkende dat enige overeenkomst zou zijn bereikt. „Gij kunt het geen afvaardiging noemen", zeide hij. „Het waren slechts twee mensen die gezonden werden om te zien wat Neditsj wenste".

Mihailovitsj had een scherpe woordenwisseling met den President toen deze hem wilde doen zeggen of zijn strijdmacht of de Partijgenoten het eerst de Duitsers bestreden. „Ik bestreed de Duitsers het eerst" zeide hij, doch voegde er later aan toe: „De Partijgenoten deden het eerst een aanval" (Beograd, (AP) 11.6).

EEN VERKLARING VAN KOLONEL MCDOWELL.

Kolonel Robert McDowell, hoofd van de Noordamerikaanse missie naar Mihailovitsj in 1944, die genoemd werd in de dagvaarding van Mihailovitsj te Beograd, verklaarde, dat Mihailovitsj een „bittere anti-nazie" is. Hij zeide niet te hebben gehoord dat Mihailovitsj of de officieren die rechtstreeks onder zijn bevel staan ooit connecties hebben gehad met de Duitsers of met hen zouden hebben samengewerkt. De Kolonel zeide, dat in 1944 de Duitse autoriteiten contact met hem maakten teneinde de overgave der Duitse strijdkrachten te regelen. Hij zeide, dat hij en Mihailovitsj de Duitse overgave bespraken met een zekeren Herr Starker, employé van het Duitse Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Mihailovitsj stelde den Duitsers strenge voorwaarden. Volgens den Kolonel worden in Beograd pogingen gedaan „om de reputatie van Mihailovitsj te vernietigen door de feiten te verdraaien". (New York, (AP) 11.6).

REDACTEUREN IN LA PAZ OPGESLOTEN.

Een lid van de Boliviaanse Kamer van Argevaardigden dat zich thans in Buenos Aires bevindt, zeide te zijn ingelicht dat alle redacteuren in La Paz werden opgesloten en dat om deze reden het overig personeel van de bladen besloten had de uitgave der bladen stop te zetten als protest. Hij zeide, dat deze inlichtingen rechtstreeks van La Paz kwamen. Een later bericht zeide echter, dat de bladen weer verschenen. (Buenos Aires, (AP) 11.6).

het nieuws van vandaag

Arthur Seyss Inquart, Rijkscommissaris voor Nederland tijdens de Duitse bezetting, staat zich thans te verdedigen voor de internationale rechtbank te Neurenberg. De Geallieerden eisen rekenschap van zijn daden en Seyss staat met een stalen gezicht te verklaren, dat hij niet veel wist van de wandaden, die namens hem geschiedden. Voor andere dingen beweert hij niet verantwoordelijk te zijn, omdat de besluiten uit Duitsland kwamen en hij er zich aan te houden had. Wel gaf hij persoonlijk opdracht tot de inbeslagneming van de bezittingen van ons Koninklijk Huis, „omdat de Koningin opruiende redevoeringen hield tegen het Rijk".

Een ander proces, dat op het ogenblik de aandacht trekt, is dat tegen Generaal Draja Mihailovitsj in Beograd. De zaak ligt daar echter geheel anders. Mihailovitsj wordt ervan beschuldigd met de Duitsers te hebben samengewerkt. Dit ontkent Mihailovitsj. Wel geeft hij toe tegen de communistische benden te hebben gestreden, doch niet in samenwerking met de nazis. Hij bestreed de Duitsers net zo goed. Het is wel mogelijk dat enkele commandanten onder hem hun eigen weg gingen en met den vijand heulden.

Wat het vonnis over Mihailovitsj ook moge zijn, het feit dat de rechtbank onder orders van zijn tegenstander Tito staat, zal de rechtvaardigheid van dit vonnis zeer twijfelachtig maken. Het is trouwens duidelijk, dat dit proces gebruikt wordt door de Communisten om politieke doeleinden in binnen- zowel als buitenland.

In Italië weet men nog steeds niet of men thans onder een monarchie of een republiek leeft. Umberto wil niet heengaan, omdat volgens hem eerst een uitspraak zal moeten worden gedaan door het Hoge Gerechtshof over de beschuldigingen, dat er bij het plebisciet fraude zou zijn gepleegd. In Rome en Napels worden intussen grote betogingen gehouden door republikeinen en koningsgezinden. In Napels vloeide er gisteren bloed toen de monarchisten het communistisch hoofdkwartier bestormden. Heden gaan de republikeinen demonstreren in Napels. De overheid treft voorbereidingen om een nieuwe uitbarsting te voorkomen. Ook uit andere delen van Italië worden ongeregeldheden gemeld en over het algemeen is de toestand gespannen.

Een even troebel als betreurenswaardig Geluid!

George Seppen bespreekt Curaçao voor de K.R.O.

De Heer G. Seppen die jongstleden Zaterdag voor de K.R.O. over ons gebiedsdeel sprak, schreef ons bij toezending van de text ook nog het volgende commentaar:

Zelfoverschatting, eigengereidheid, teleurstelling, oppervlakkigheid en begrijpelijke mismoedigheid, waren in hoofdzaak de thermata, waarop onlangs een radiolied op Curaçao, gezongen voor een Nederlandse microfoon, was opgebouwd.

Dat het zeer betreurenswaardig is, dat het toch al vrij zeldzaam geluid van De West, op een dergelijke wijze klinkt, behoeft geen betoog en dat het van een ontstellend gebrek aan zelfdiscipline getuigt, wanneer een executant zich naar laat gaan, als hij in het openbaar over één onzer overzeese gebiedsdelen gewaagt, is even opvallend als waar.

Wel verre van de juichtoon te willen propageren over alles, dat Suriname en Curaçao betreft, diene men zich in het bijzonder in onze verwarde dagen, indachtig te zijn, dat de destructie nog steeds opgeld doet en constructieve gedachten het grote publiek bij vernieuwing en voortduring moeten worden bijgebracht.

De opinie, dat Curaçao een ontzettend ver, geweldig klein, totaal onbekend, maar schijnbaar ontzaglijk rijk landje is, dat enorm veel voor Nederland in Europa heeft gedaan en nog wil doen, moge onvolledig en weinig diepgaand zijn, op ons — voormalige inwoners van dit gebiedsdeel — drukt de allereerste plicht het kleine Curaçao betere bekendheid te geven in ons vaderland, daarbij wijzende op het vele goede, dat het biedt, zonder ook maar één ogenblik de gebreken te verzwijgen.

Dat men zo handelende, heel wat meer positieve dan negatieve informaties heeft te brengen en dat het geluid over Curaçao zeer waarderend, zeer hoopvol, zeer dankbaar en respectabel kan zijn, staat voor ons vast.

Er zal wel bijna niemand terugkeren uit De West zonder enige persoonlijke decepties, die overigens allerminst aanleiding mogen zijn om het totaal-beeld te vertroebelen. Onder erkenning van en met diep medegevoel voor het schier onoverkomenlijke leed, dat den zanger getroffen heeft van dit betreurenswaardig lied, geloven wij, dat veel met de mantel der Liefde moet worden bedekt.

Immers wij weten ook, dat de radio in Nederland vele geluiden doet horen en wij zijn ervan overtuigd, dat de indruk, die Curaçao op Nederland heeft gemaakt er één is van een klein, gezond, gebied, in volle opbloei, zowel economisch als cultureel, dat eensdeels zijn eigen weg zal leren te gaan, boven verdachtmaking en kleinering uit, doch dat ook als communiteit bestand is tegen pogingen om het met onklare verwijten te treffen.

Curaçaoënaars, wij zijn trots op ons eigen, berooide en en onnoemelijk zware strijd strijdende, vaderland, maar als Nederlanders zijn wij evenzeer trots op u allen, bewoners van het kleine Curaçao en al de andere eilanden, omdat wij weten, dat gij, in de naaste toekomst reeds, met ons tezamen aan ons aller beter, toekomst bouwt. Moge oprechtheid en naasteniefde, en trouw aan onze Koningin daarbij het onvergankelijk parool zijn en blijven!

* * *

George Seppens rede luidde:

Ware de algehele voorlichting omtrent Curaçao vóór de oorlog bevredigend geweest, dan zou thans eenvoudig kunnen worden volstaan met de noodzakelijke aanvulling van een informatievacuum over een periode van ongeveer vijf jaar.

Doch het moet worden erkend, dat aan dit luchtledig lustrum vele lustra zijn voorafgegaan, — waarin, behoudens belangstelling van intime — ternauwernood van voorlichting omtrent dit Nederlandse territoir in de Caraïbische zee kon worden gesproken.

Al vertrok vóór de oorlog eens per veertien dagen een schip van de KNSM van Amsterdam uit naar Curaçao, waarvan het vlaggeschip, de ruim 14.000 ton metende Colombia een zekere vermaardheid bezat, en al had de zo sportieve en spannende vlucht van de Snip naar Suriname en Curaçao in 1934 kans gezien, de aandacht van nagenoeg het gehele Nederlandse volk te hebben, gedurende korte tijd, anders dan tot incidentele belangstelling heeft de West het eigenlijk nimmer gebracht. Maar daartegenover stond, dat de belangstelling van de West voor Nederland van oudsher steeds uitermate groot is geweest.

Nu willen wij allerminst een evengrote belangstelling voor de West propageren als voor Nederlands-Oost-Indië. Zeker, er dient gradatie te zijn, maar toch een meer geïnteresseerde blik naar het Westen, juist in deze tijd, zou zeer dienstig zijn. En dat niet alleen van insiders, maar van alle Nederlanders, in het bijzonder van de Nederlandse jeugd, omdat zulks even nuttig als noodzakelijk is, vóór dat in de naaste toekomst het verschijnsel der vervreemding intreden kan. Daarbij denken wij nu eens niet in de eerste plaats aan economische of commerciële belangstelling, maar veeleer aan culturele!

Wanneer men de besloten kleine gemeenschap in aanmerking neemt van de Curaçaose hoofdplaats Willemstad, moet worden toegegeven, dat de culturele consumptie-capaciteit op zijn minst genomen beduidend is. Als cultureel producente betekent dezelfde gemeenschap echter aanmerkelijk minder. Toch zijn er voorzichtige, zo niet te zeggen, schuchtere, pogingen in die richting en ook onder de inheemsen breekt een periode aan van zoeken in de richting naar het creatieve, voorlopig slechts bij enkelen, die zich zeer zeker nog niet gedragen weten door de massa van hun inheemse publiek.

Nu is het vanzelfsprekend onjuist om Curaçao te vergelijken met ons moederland als geheel, doch indien wij als maatstaf een middelbare gemeente in Nederland zouden aannemen. Met — om de gedachten te bepalen — 50.000 inwoners en onder voorwaarde, dat de bevolking cosmopolitisch zou zijn, d.w.z. de 50.000 verdeeld over ongeveer twintig rassen en nationaliteiten, dan zal ongetwijfeld de culturele balans ten gunste van het Curaçaose Willemstad merkbaar doorslaan.

Om een voorbeeld te noemen. Wanneer, laten wij zeggen in Amersfoort, in luttele jaren tijds achtereenvolgens de navolgende phenomenen op musicaal gebied zouden optreden, t.w.: Rubinstein, Brailowsky, Ericourt, Uninsky, Firkusny, Arrau, Jascha Heifetz, Yehudi Menuhin, Odnoposoff en het Lener-kwartet, dan zouden wij terecht gewagen van een muziekcentrum in het hart van het land.

Lang niet gek, luisteraars, zo in het tijdvak 1940 — 1945 en dit geschiedde te Willemstad op Curaçao.

Weliswaar profiteerde de actieve Curaçaose Kunstkring van de route dezer groten op hun tournee door het Zuid-Amerikaanse continent, maar ze kwamen óók naar Curaçao en hun optreden was steeds een enorm succes.

Men werpe ons niet tegen, dat dit optreden plaats vond uitsluitend ten aanhore van een uitgelezen schare uit het Europees-Nederlands publiek, maar wete, dat in de concertzaal ook het inheemse element vertegenwoordigd was en dat onder dit publiek dienstplichtige soldaten uit de inheemse krijgsmacht (die men in Curaçao schutters noemt) waren, in gespannen aandacht luisterende naar de hoogtepunten uit zulk een musicaal evenement. Want dat de Curaçaoënaar gevoel heeft voor muziek, zij het misschien meer voor het rhythme dan wel de klank, staat onaantastbaar vast.

Daarnaast werd de Nederlandse muziek geenszins vergeten. De Nederlands pianist Teun Don vestigde zich op Curaçao en het reeds vóór de oorlog in Suriname wonende Duo Feinland maakte in 1945 een tournee naar Aruba en Curaçao om er werken van Paul Sanders, Hendrik Andriessen, Hugo Godron en Bertus van Lier te brengen. Momenteel wonen de violist Alexander Feinland en zijn vrouw; de celliste Bep Bos-Jansen; in Panama, waar zij verbonden zijn aan het Panamees Conservatorium.

den bescheiden Boskaljon".

In 1940 richtte de bekende Curaçaose musicus Rudolf Boskaljon een amateur-muziekgezelschap op, dat de naam kreeg van Curaçaos Philharmonisch Orkest en waarin ongeveer veertig leden tezamen uitstekende resultaten behaalden. Het is een lofwaardig initiatief geweest en steeds weer een genoegen Europese en Curaçaose Nederlanders, van zo diverse pluimage op het concertpodium te zien, voor de verdienstelijke uitvoering van Nederlandse en ook Curaçaose muziek. Zo werd in 1942 de Chromatische Fantasie van J. P. Sweelinck uitgevoerd, gedeelten uit Hortus musicus van J. A. Reinken en enkele nummers uit het Kinderboek van Alex Voormolen, terwijl een paar jaar later een werk van den in de Verenigde Staten van Noord-Amerika bekenden Curaçaosen componist Charles Maduro, op het programma stond.

Lang niet altijd wordt het werk van den bescheiden Boskaljon op de juiste waarde geschat en te vaak dringt in zijn streven dat hinderlijke en penetrante verschijnsel binnen van kleinzielige afgunst en overdreven persoonlijk eergevoel, iets dat nu eenmaal in elke besloten gemeenschap — waar ter wereld ook — aanwezig is en dat al zo veel prachtige initiatieven in de prille jeugd heeft gedood. En met deze destructieve eigenschappen zijn waarlijk niet alleen, boven hun plafond uitgegroeide lieden, maar soms hele groepen behept. Maar evenals het eenvoudig een daad van rechtvaardigheid is op dit remmend verschijnsel te wijzen, moet anderzijds worden begrepen, dat men in een zo kleine en besloten gemeenschap als de Curaçaose tenslotte is, elkander wel heel gemakkelijk in de weg lopen kan, omdat de culturele levensruimte (om eens een lelijk woord te gebruiken) betrekkelijk beperkt is en daarom tegen overlading moet worden gewaakt.

Dat daarbij tenslotte de sterk uiteenlopende levensopvattingen van verschillende groepen en een onmiskenbaar gevoel voor groepssolidariteit wel eens tot discriminatie aanleiding geeft, is even betreurenswaardig als waar. De bewering echter, als zoude deze splijtzwam alles overheersend zijn, is apert onjuist.

In het bijzonder in de laatste jaren wint het inheemse element niet alleen aan maatschappelijke, maar ook aan culturele betekenis en het is daarbij de opmerkelijke en belangrijke bevolkingsgroep van de geïmporteerde Surinaamse inheemsen, die vrijwel vooraanstaat.

Behalve instrumentaal vindt de muziek ook vooral een plaats in Willemstad. Naast het uitstekende koor van de R.K. kerk van Groot Kwartier, onder leiding van C. J. Sengers, treedt het gemengde koor van de Protestantse kerk van Rio Canario, waarvan H. Kool de dirigent is, meermalen naar buiten op. Niemand zal de geweldige invloed van gramofoon, radio en bioscoop op Curaçao willen onderschatten en juist daarom is het zo toe te juichen, dat voor de muziekminnende bevolking van Curaçao ook andere, ja zeer grote, mogelijkheden bestaan. Dat daarbij de verschillende inheemse bevolkingsgroepen een meer en meer actief deel hebben gaan, is een verheugend verschijnsel.

Als wij in dit praatje over Curaçaose Culturele Aspecten met de muziek begonen zijn, zult u begrijpen, dat wij dit deden, omdat de muziek de Curaçaose bevolking zo na aan het hart ligt, maar er zijn culturele verschijnselen van anderen, niet minder belangrijke aard.

Behalve de eerder genoemde Curaçaose componist Charles Maduro leverde Curaçao een schrijver op, wiens opmerkelijke boekje „Mijn zuster, de Negerin" voor katholieken en vele andere Christenen moreel onaanvaardbaar is, doch welk werkje, van zuiver littérair standpunt bezien belangrijk moet worden genoemd. Cola Debrot is een Curaçaoënaar, wiens zo even genoemde boek in het Nederlands verscheen.

Mijn zuster de Negerin werd uitgegeven in 1935, let wel ruim 300 jaar nadat Curaçao een Nederlands gebied geworden was. Vóórdien zijn er enkele publicaties bekend van Curaçaoënaars, maar allen in het Spaans, terwijl een hoogst enkele maal een volksvertelling in proza of dichtvorm in het Papiament verscheen.

Bij alle verwijten, die tegenwoordig het koloniaal beheer treffen en die zeker niet allemaal ongegrond zijn, vooral wanneer men ze in het licht van onze dagen beziet en niet te diep treedt in de daarachter liggende historische oorzaken, is er echter één, dat den Nederlander persé niet treft en dat is, dat hij zich aan Culturele penetratie zou hebben schuldig gemaakt.

En de inheemse bevolking van Curaçao, die dat terdege weet, heeft in haar volkstaal, het Papiament, slechts betrekkelijk weinig Nederlands woorden overgenomen, welke woorden dan meestal nog van strict commerciële of scheepvaartkundige aard en herkomst zijn. Zij weet, dat de Nederlandse cultuur haar nimmer opgedrongen werd en zij heeft, in het bijzonder in de nu voorbije oorlogsjaren, toen belangrijke contingenten Britse en later Amerikaanse troepen op het eiland gelegerd waren, ondervonden, dat rassendiscriminatie bij de Nederlanders, alhoewel soms niet geheel afwezig, toch een heel wat ander karakter draagt, dan bij onze Geallieerde bondgenoten. Het aanvankelijk enthousiasme, vooral bij de komst van de Amerikanen, bekoelde snel en men heeft vaak juist daardoor een beter begrip voor de ware intenties van den Nederlanders gekregen.

Excessen en wangedrag van bepaalde zijden mogen hierbij, noch van de een en ook niet van de andere zijde, als maatstaf worden aangenomen.

En nagenoeg geheel inheemse krijgsmacht, een politie-apparaat, dat voor een belangrijk percentage uit inheemse krachten is gerecruteerd, ambtelijke instanties, wier topposities door inheemsen zijn bezet en meer en meer veld winnende gedachte aan samengang ook in het gezelschap en representatieve leven, is een merkbaar verschijnsel in de koersverandering van Curaçao.

De belangrijkste werkgeefster op het eiland, de Curaçaose Petroleum Import - Maatschappij, gaat — ondanks haar georiënteerdheid op de Koninklijke Shell — ook die weg. Inheemse krachten worden opgenomen in de rangen der employee's, waardoor clubs en sociëteiten voor hen werden opengesteld, de recreatie in de woonkampen der inheemse arbeiders wordt krachtig bevorderd, loon- en arbeidsvoorwaarden in sterke mate verbeterd en ook aan de culturele verzorging van het gehele personeel wordt van die zijde de grootste aandacht besteed.

Dat de volkstaal in vele kringen meer en meer plaats maakt voor het Nederlands, is allereerst aan het onderwijs en voor een belangrijk deel ook aan de opbouw van een inheemse krijgsmacht te danken, waarvan duizenden jonge Curaçaoënaars uiteraard deel uitmaken. Merkwaardigerwijze verschenen juist in de laatste tijd verschillende publicaties in de volkstaal, het Papiament, waarvoor een enigermate littérair georiënteerde belangstelling bestaat.

En als het zich misschien laat aanzien, dat de volkstaal in de toekomst aan betekenis als omgangstaal zal inboeten, dan wil het ons voorkomen, dat zij aan culturele betekenis zal winnen, omdat met het intreden van littéraire belangstelling voor het Papiament de mogelijkheid tot de geboorte van nieuwe woorden en vormen als het ware voor de hand ligt. En dat zulks in een uiteraard vrij arme en weinig gestabiliseerde volkstaal nodig is, lijdt geen twijfel.

Er verschijnen op Curaçao, behalve het uitstekend geredigeerde Nederlandse Katholieke **Dagblad „Amigoe di Curaçao"** en het „neutrale" dagblad „Beurs- en Nieuwsberichten" vrij omvangrijke Missiebladen in het Papiament en aan de R. K. Missie komt de onbestreden eer toe, de volkstaal van den beginne af te hebben aanvaard en gebruikt ter kerstening van het Curaçaose volk. Of het Papiament het ooit tot een littéraire prestatie van enige betekenis zal brengen, laat zich moeilijk voorspellen, doch wel mag worden aangenomen, dat op de duur uit de Curaçaoënaars werk van enige littéraire waarde zal voortkomen, alhoewel wij vernemen, dat voor meer dan strikt locale aspiraties, spoedig naar het Nederlands of een andere Europese taal zal moeten worden gegrepen.

Publicaties van inheemsen in het littéraire tijdschrift De Stoep, dat in oorlogstijd op Curaçao werd uitgegeven, wijzen ook al in die richting.

Dit tijdschrift De Stoep is één der merkwaardigste facetten van het Curaçaose culturele aspect. Het ontstond vrijwel spontaan in September 1940 en is het geesteskind van een reeds jaren op Curaçao wonenden Nederlandsen medicus en een dichterlijken jongen man, eveneens afkomstig uit Nederland. Het verschijnt op ongeregelde tijdstippen en bevat veel locaal dichtwerk en ook proza. Het is wat onrijp van opzet en draagt een weinig stabiel karakter, maar het ontleent zijn verdienste niet in de eerste plaats aan zijn inhoud, maar bovenal aan de geest, die het ademt en die in het eerste nummer aldus werd omschreven:

„Kom op de stoep, ontbreekt u ook optimistische zekerheid, dat de „minor-peet" van het overzeese deel de hoge toon direct zal treffen. Bestaat er voor een mens zekerheid om de schoonheid te treffen? Nee. Slechts is zeker, dat in Nederland schrijvers van het leven zijn beroofd die nog werk hadden geleverd. Dit prikkele de productiviteit."

Aanvankelijk stond De Stoep vrijwel verlaten en alleen. Uitsluitend een paar locale krachten waagden hun somtijds gevestigde Curaçaose reputatie — de kleine gemeenschap, luisteraars! — om mee te doen.

Nadat ook Nederlands- Oost-Indië was bezet, groeide de belangstelling en in 1942 verscheen de eerste publicatie van Jan Greshoff over Arthur van Schendel in de Stoep. Daarop volgde de in de Verenigde Staten van Noord-Amerika vertoevende Adriaan van der Veen, Simon Koster, Stoppelman, Terborgh en in Maart 1943 een speciaal poëzie-nummer ingeleid door Marnix Gysen en werk bevattende van Nederlandse dichters uit het buitenland, Zuid Afrika, Nederlands Oost Indië, Suriname en Curaçao.

CHRIS ENGELS
Kom op!

Langzamerhand verloor het tijdschrift daardoor de typische „couleur-local", die het misschien ietwat primitief, maar ook zeer aantrekkelijk maakte en die een unieke gelegenheid bood aan de uitgerekend locale en bovenal inheemse talenten om te ontluiken.

Onlangs is het zestiende nummer verschenen met een muziekbijlage en naar onze smaak heeft het tijdschrift tot nu toe de gelegenheid tot publicatie geboden aan een op Curaçao verblijvende figuur van onmiskenbaar talent, die echter geen Curaçaoënaar, maar een Europees Nederlander is, nl. de onder pseudoniem 'Wim van Nuland schrijvende Dominicaner, pater Michael Möhlmann O. P. Mocht het tijdschrift zich kunnen handhaven, iets dat wij van harte hopen, dan is het niet uitgesloten, dat op de duur een autochthoon Curaçaos talent naar voren komt.

Aan de initiatiefnemers Chris Engels en Frits van der Molen komt oprechte hulde toe, niet alleen omdat zij door hun merkwaardig tijdschrift de, gedurende de oorlogstijd op Curaçao gevestigde en littérair geisoleerde Nederlanders, een grote dienst bewezen, maar ook, omdat zij door de inhoud van hun tijdschrift een belangrijke bijdrage leverden voor een beter onderling begrip tussen de blanke en gekleurde mens.

Het was diezelfde geisoleerdheid, die een uitbreiding van de reeds bestaande Radio omroep op Curaao met zich bracht. De Curaçaose Radio-Vereniging, kortweg Curom genoemd, beschikte voor 1940 een paar uren per dag over een zwakke zender van het Curaçaose Gouvernement voor de verstrekking van nieuws en een — voornamelijk gramofoonplaten-muziekprogramma, afgewisseld door een enkelen spreker. Vóór Mei 1940 betekende het geheel uiteraard weinig, maar er werd althans een Nederlands geluid gehoord, ook op Curaçao (Suriname had zijn Avros). Met het uitbreken van de oorlog en vooral na het verlies van Nederlands Oost Indië veranderde het aspect en zag men de grote betekenis in van een goed omroepstation in de Caraibische zee van Nederlands origine, voornamelijk uit propagandistisch standpunt. Dit was des te belangrijker, omdat de Vichy-gezinde Franse zenders vrijwel overal hoorbaar waren. De Curom verbeterde haar programma's aanmerkelijk.

De toenmalige Loudense Nederlandse Regering subsidieerde het geheel veel later met een groot bedrag en de uit Londen uitgezonden nieuwe programmaleider van de Curom toog met welvoorzienen buidel en een pracht-salaris aan het werk.

Het werk van een op zichzelf niet zo bar belangrijke particuliere vereniging, die voornamelijk pro-deo medewerkers had, en zich noch principieel, noch technisch met één enkel der grote Nederlandse Omroepverenigingen van voor de oorlog kon vergelijken, werd gedeeltelijk aan de dijk gezet en als zulks niet heel voorzichtig en geleidelijk geschiedt — luisteraars, U zult het begrijpen — in een kleine gemeenschap met die typische tropische geirriteerdheid en de spreekwoordelijke lange tenen — dan vliegen de stukken er af. Het probleem was in wezen echter niet zo zeer van principiële dan wel van tactische aard.

Desniettemin ging het programma van de Curom in sommige opzichten in stijgende lijn en het karakter van particuliere omroepvereniging bleef gehandhaafd. Maar alhoewel de zender uitermate zwak bleef en op de, Curaçao omringende eilanden Aruba en Bonaire slechts op bepaalde uren van de dag kon worden gehoord, de radio veroverde zich een grotere plaats in de culturele aspiraties van het kleine Curaçao. Het gerucht Curaçao met zich bracht. De Curaçao zou hebben opgemerkt, dat de leiding thans niet meer in handen van een koekebakker, maar van een „patissier" was gesteld. Deze geestige legende werd natuurlijk niet door iedereen naar waarde geschat.

Dat in het verruimde programma daarbij nog meer plaats werd ingeruimd voor de volkstaal, het Papiament, deed velen goed en zo werd het Papiament-kinderuurtje voor de kleine inheemse Curaçaoënaartjes een prachtig succes.

Toch was deze aetherische opleving een verschijnsel van voorbijgaanden aard; zoals zovele goede initiatieven in de tropen nu eenmaal altijd blijken te zijn; want met het einde van de oorlog stopte de ruime subsidie en keerde de Curom weer in de oude — ook vertrouwde — handen terug om verder de wegen des alledaagsen maar toch wel genoeglijke gebeurlijkheden te gaan. Want dit is nu eenmaal een dilettanten-omroepje eigen.

EUGÈNE A. WINTERS.
..........prachtig......

Luisteraars, er zijn nog veel meer culturele verschijnselen op Curaçao, maar het bestek van dit praatje laat geen verdere uitweiding toe. Wij willen daarbij het prachtige kinderboekje (een sprookje naar aanleiding van het bezoek van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana) van de hand van den chef van de gouvernementspersdienst op Curaçao, den Heer Eugène A. Winters niet vergeten en verder mogen wij volstaan met te vermelden, dat enkele maanden na de oorlog een Curaçaose Historisch Museum werd opgericht, in een pracht van een oud huis, dat voor hen, die van het oude Curaçao houden, de hartverheffende gedachte inhoudt, aan de gezonde ontwikkeling, van dat kleine gebied, dat ook zijn historie heeft en waar, naast lelijke dingen, in de loop der jaren zo heel veel goeds is geweest.

VERLOFSVERLENGING.

Aan Dr. J. F. E. Einaar, die toeft in de Verenigde Staten, is op zijn verzoek opnieuw een jaar verlof verleend buiten bezwaar van den Lande.

DERDE NOTARIS.

Aan den Referendaris op Financiën, den heer W.M. Cabell, is met ingang van 16 Juni a.s. anderhalve maand vrijstelling van dienst verleend.

Met ingang van 1 Augustus a.s. is de heer Cabell benoemd tot Notaris.

INVITACION

Pa medio di es lineanan aki mi kier invita tur debota di San Antonio na un Sacrificio di Misa Diadomingo 16 di Juni na 8.30 na misa di Santa Ana.

Federica Christina.

CURAÇAO

VERJAARDAG VAN ...ITSEN KONING ZAL WORDEN GEVIERD.

...het Engelse kamp op Suf... zal de verjaardag van den ...en Koning (welke zoals ...eet in de zomer wordt ge... omdat hij eigenlijk in de ...r verjaart) morgen officieel ...n gevierd. Er is een uitge... programma samengesteld ...het feestcomité der kamp...ers.

...a 9 uur 's morgens zullen de ...ren Engelse en Nederlandse ...iederen zingen in het ...ark van Suffisant. De heer ...on H. Mason zal het woord ...n namens het kampcomité.

...an 10 tot 12 uur is er een ...programma voor de school...ren waarbij verversingen ...ijzen zullen worden uitge...

...n 12.15 tot 14 uur vindt een ...el noenmaal plaats waarbij ...n Noorduyn, Directeur van ...P.I.M., en de Britse Consul ...egasten zullen zijn.

...n 14 tot 17 uur zullen ...edstrijden plaatsvinden in ...portpark van Suffisant, o.a. ...nnen en atletiek.

...n 20 tot 22 uur is er een ...ert, te houden door kamp...ners in barak 17.

...n 22 uur tot 2 uur de volgen...orgen wordt er gedanst in ... 17.

...JULIANASTAD VOOR 3 MILLIOEN.

...1948 zullen er in het huidige ...adorp 160 moderne wonin... een winkel, een benzinesta... en een kleuterschool staan, ...men eerder van Julianastad ...unnen spreken. Het plan ...deze nieuwe stad beloopt ...millioen gulden. Er komen ...n verschillende huistypen, ...rootste met drie slaapkamers, studeerkamer, woonkamer, dienstbodenkamer en in totaal drie stortbaden.

De woningen komen te staan langs de weg naar Bullenbaai, langs de weg naar Westpunt enz. Het ontwerp is van Ir. Cornelis Bakker die ook het Uitbreidingsplan voor het Gouvernement ontwierp toen hij nog op Openbare Werken arbeidde.

FAMILIE WOUTERS IN VOORBURG.

Naar wij vernemen is de familie Wouters uit New York in Voorburg, Z.H., aangekomen. Tijdens de overtocht zag de landvoogd-krijger hier en daar losgeslagen mijnen om het vrachtschip deinen. Dood belaagde de opvarenden van luttele meters.

NIEUWE POSTZEGELS.

De Postdirecteur schrijft ons:

Hierbij heb ik de eer u mede te delen, dat met ingang van 1 Juli as. de lang verwachte C.N.S. zegels in circulatie zullen worden gebracht, t.w. twee afzonderlijke series, elk bestaande uit acht waarden, met bijslagen ten bate van het Nationaal Steuncomité voor hulpverlening aan Nederland en Nederlands Indië. Deze zegels vertonen respectievelijk een kaart van Nederland en Nederlands Indië en aan de linkerzijde een schild met inscriptie Curaçaos Nationaal Steuncomité waarboven een leeuwenkop. De waarden zijn: 10 ct. met een bijslag van 10 ct.; 15 ct. met een bijslag van 25 ct.; 20 ct. met een bijslag van 25 ct.; 25 ct. met een bijslag van 25 ct.; 30 ct. met een bijslag van 50 ct.; 35 ct. met een bijslag van 50 ct.; 40 ct. met een bijslag van 75 ct.; 50 ct. met een bijslag van 100 ct.

De prijs voor elke serie bedraagt 5,85 G. Zolang de voorraad strekt worden zij aan de loketten verkocht tot en met 31 December 1946. Op de dag van uitgifte en de daarop volgende twee dagen zal het philatelistenloket de gehele dag geopend zijn, d.w.z. van 8 tot 12 uur en van 13.30 tot 16.30 uur.

De brieven welke op 1 Juli as. gefrankeerd zijn met de hiervoren genoemde zegels zullen, nevens de gewone dagtekening stempel, voorzien worden van een bizonder stempelafdruk: „Eerste dag van uitgifte."

DE SNIP VOOR HET MUSEUM.

Naar wij vernemen heeft de directie van de KLM het goedgevonden de Snip, die in 1934 de eerste Oceaanvlucht naar de West maakte, af te staan aan de Stichting het Curaçaos Museum. Hoe men deze historische vogel denkt onder te brengen kon men ons nog niet meedelen.

BRIEVENGAT.

Dezer dagen hadden wij gelegenheid om het landhuis Brievengat — een der oudste en fraaiste landhuizen van ons eiland — nog eens te bezichtigen. Het was enkele jaren geleden dat wij er aanwandelden en het huis is er niet op vooruit gegaan. Het dak is een ruïne. Een van de zijmuren hangt volkomen uit het lood. Andere muren zijn gescheurd. De beide torens met de gevangenissen der slaven, de gereedschapskamers e.d. zijn aan puin. Het landhuis is momenteel in bezit van de CPIM, die inmiddels al een commissie heeft doen onderzoeken wat restauratie zou kosten: 120.000 gld. Dat is een hele som, maar de CPIM is de enige instantie die zo iets zou kunnen betalen. Laat die het dan ook doen. En terstond, voor het huis nog meer in verval geraakt.

POST NAAR DUITSLAND.

De Posterijen delen ons mede, dat thans ook brieven en niet-geïllustreerde briefkaarten naar Duitsland mogen worden verzonden. Per luchtpost 45 ct. per 5 gram, per zeepost 15 ct. per 20 gram. Voor beide verzendingswijzen is 20 gram het maximum. Men kan geen drukwerken of aangetekende stukken versturen.

„HARTELIJKE GROETEN".

De Landvoogd is gewend te spreken over den Meester-Doctor. Ook nu deed Hij het, toen Mr. Henri J. M. Hoogeveen door Hem belast werd aan de vertrekkende Staatslieden vaarwel te gaan zeggen. En zo geschiedde het dan dat toen de Surinaamse en Curaçaose staatsmannen - zonder Gerharts die eerst aanstaande Zaterdag zal volgen — gistermiddag om 13.45 uur ons gebiedsdeel verlieten, Mr. Hoogeveen den Meester-Doctor en zijn entourage de hartelijke groeten, goede reis en vele dingen meer van den Landvoogd kwam wensen.

Dan waren er vele mensen van stad en lande van Curaçao om Mr. Dr. da Costa Gomez te groeten, mensen uit het gewone volk, die tot uit het derde district waren toegelopen. Behalve vrienden en kennissen was er geen volkstoeloop voor Efrain Jonckheer van geheel Curaçao.

DE „COTTICA" OP WEG.

KNSM's Louis Regines Deutekom ontkende het gerucht als zou de „Cottica" niet naar Curaçao komen in verband met de Westindische zeeliedenstaking. „Dergelijke geruchten zijn uit de lucht gegrepen", vertelde hij ons. Het blijkt dat de „Cottica" pas uit Georgetown, Demerara, is vertrokken en over enkele dagen hier verwacht kan worden. De juiste datum van aankomst valt echter nog niet te zeggen.

DE LIJST VAN DE K.L.M.

Curaçao — Aruba.

11 Juni: Harmington Arrindell, L. Gumbs, Henri Rodriguez, Florence C. de Graaje, Juan Bislick, W. de la Fuente, Germano M. Booi, Laurencio Sintjago, H. T. de la Fuente, Adriana Arnold, Paulus en C. Verwey; Lucille A. Martin, Leonard, Baby Dula, Sabina en Samuel Berlinski; M. C. Alex Royer, Eduard Fowler, F. Lampe.

MIDDEN EN ZUID AMERIKA

DE TROEBELEN IN PARAGUAY.

Volgens berichten die in Buenos Aires ontvangen worden van de Paraguese grens zouden de officieren van het leger President Higinio Morinigo verzocht hebben de macht over te dragen aan Generaal Vicente Machuca, die belast zou worden met het uitschrijven van verkiezingen binnen vier maanden. Reizigers, die uit Asunción arriveren te Formosa aan de Argentijns—Paraguese grens, zelden, dat de leger-officieren den Paraguesen President hebben gevraagd om af te treden „opdat democratische verkiezingen kunnen worden gehouden". Berichten die door de strenge censuur van Asunción werden doorgelaten, zeiden, dat Generaal Vicente Machuca de post van Opperbevelhebber van het leger hervat heeft. Hetzelfde bericht zeide zonder bevestiging dat de Minister van Financiën Agunstin Avila is afgetreden.

Het is niet duidelijk welk verband dit aftreden heeft met de gevechten van Zondag tussen eenheden van het leger, waarbij vijf officieren werden gedood. Ook is het niet duidelijk wat de hervatting van het bevel door Machuca betekent, hoewel men er op wijst, dat hij het middelpunt was van de twist van Zondag. Een officieel communiqué uit Asunción zeide gisteravond dat twee eenheden van het leger tegen het bevel van Machuca waren. President Morinigo nam toen persoonlijk de leiding over het leger op zich. Thans is de leiding weer in handen van Machuca. Ook wordt uit Asunción gemeld, dat het morgen een nationale feestdag is om de elfde jaardag van de beëindiging van de Chaco-oorlog met Bolivia te vieren. De hervatting van het bevel door Machuca, in verband met de berichten uit Formosa, gaf aanleiding tot bespiegelingen in Buenos Aires, dat Morinigo reeds gedwongen werd om afstand te doen van de macht. Morinigo werd tot President gekozen in 1943 toen hij de enige candidaat was. Hij was tevoren reeds drie jaar aan de macht na de Blogdaliscoup in 1940 na de dood van President Felix Estigarriba in een vliegongeval. Morinigo was toen hoofd van het militair college en Minister van Oorlog in Estigarriba's cabinet (Buenos Aires, (AP) 12.6).

Sociale Beweging.

Deze afgelopen week was rustig. Er ging een verzoek namens de chauffeursbond San Cristobal naar de verkeersautoriteiten, tot betere regeling van het verkeer op het Brionplein. Er is geen ruimte genoem om te parkeren en men kan niet vlot vertrekken.

De stuwadoorsvereniging San Telmo wendde zich tot de maatschappijen in verband met het aflopen van de compromisovereenkomst. We hopen op een vlot verloop van deze quaestie.

Een K.N.S.M. bericht sprak alarmerend over nieuwe stagnatie in de haven. Dt lijkt ons wat overdreven en niet het middel, om tot een rustige oplossing te komen. Er wordt in het stuk ook gesproken over de bonden, die niet bij machte waren de zaak te regelen. Men dient zich wel goed op de hoogte te stellen.

De vereniging San Telmo had zich niet met deze — niet stuwadoorsquaestie ingelaten —, we hadden de quaestie wel reeds eerder gesignaleerd in ons weekblad La Union, om natuurlijk de aandacht er voor te vragen van de desbetreffende sociale autoriteiten.

Er groeit sociale belangstelling. Naar we vernamen heeft de Thomaskring ook een sociale sectie gevormd, terwijl de debating-club „Veritas" een rapport samenstelde over de vrouw en haar sociale positie op Curaçao.

Geduld is echter nodig; zo mochten we uit de middens van de onderwijzersvereniging „Don Bosco" vernemen, dat de salarisactie van de maand November van het vorig jaar nog niet beantwoord werd, wel werd er door den gouverneur in zijn „troonrede" op gezinspeeld.

Het pas verschenen rapport Ellis geeft ook een overzicht over de sociale wetgeving op Curaçao. Het is natuurlijk geen rapport Verwey, doch het deed ons goed, dat ook dit deel van het leven in dit lijvige rapport belicht werd. We waren er door verrast, want naar onze mening hadden we gemeend alleen en uitsluitend de staatsrechtelijke verlangens belicht te zien. Het rapport meent, dat de volgende „wetten" nog in uitzicht zijn: regeling collectief arbeidscontract; regeling arbeidsgeschillen; minimumloonregeling; ouderdoms- en invaliditeitsverzekering. We zijn blij dat het rapport onze verlangens verder de wereld overdraagt.

De commissie zegt ook iets over de kracht van de organisaties. De Curaçaose leden van de commissie weten wel, hoe moeilijk organisatie is en weten dat de mensen harder lopen voor gelegenheidsactie dan voor een geregelde activiteit. Jammer dat de commissie het werk van de laatste 25 jaar niet nader ging belichten. Nog dieper en waardevoller zou het rapport zijn, als het met ronde woorden aantoonde bij welke groepen nog geen sociale ideeën naar voren zijn gekomen, bij welke personen een mentaliteit van het oude „patriarchaat" nog leeft met bv. zijn „paga tera" contracten. Het laatste nieuws is: er kwam een commissie voor het verkeer met o.a. de heren Casiano en Dr. Hartog als leden.

Bestuur C.R.K.V.

BRITSE MISSIE NAAR ARGENTINIË.

Ingelichte Londense kringen zeiden dat een speciale missie, welke vermoedelijk onder leiding zal staan van Sir Montague Eddy, spoedig naar Buenos Aires zal vertrekken om te onderhandelen over de toekomst der Britse spoorwegmaatschappijen in Argentinië. Hoge employees van de maatschappij wilden geen commentaar leveren, doch zeiden dat Sir Montague spoedig een verklaring zal uitgeven. Er worden bespiegelingen gehouden over de mogelijkheid dat Argentinië de spoorlijnen zal nationaliseren (Londen, (AP) 11.6).

ingezonden

buiten verantwoordelijkheid der Redactie

AAN DR. POT.

De naam waarmee U mij betitelt, Zedelijkheidsapostel, doet mij eer aan. Over naastenliefde gesproken, U als Nederlander weet zeer goed, dat men in alle beschaafde landen eist dat de ambtenaren moreel hoog staan. Denkt U dat het veel zal helpen zijn opmerkingen te maken bij de chefs? Dan heeft U mijn stuk niet goed begrepen. Let wel wat ik schreef over het protest van een Directeur.

Ook heb ik niet geschreven de Nederlandse Doktoren te straffen, maar ik heb de woorden van Dokter Maal herhaald en geschreven, dat ieder die zich daaraan schuldig maakt streng gestraft moet worden. U noemt dat tegen de naastenliefde, ik noem het een eis van de rechtvaardigheid.

Ik hoop dat het gouvernement succes zal hebben met het opsporen van de door Dr. P. Maal bedoelde kindermoordenaars.

A.

SPORT

FEYENOORD OOK NOG NAAR NEW YORK?

Feyenoord is uitgenodigd om op de terugreis naar Rotterdam een wedstrijd te komen spelen in New York. De Rotterdammers hebben de Amerikaanse voetballers ontmoet tijdens een kort oponthoud te New York, waar hen door de K.L.M. een tocht per autobus door de stad en omgeving werd aangeboden. Op deze tocht kwamen zij bij een voetbalwedstrijd en de ijverige bestuursleden deden direct het verzoek tot het spelen van een wedstrijd op de terugreis. Hier wordt thans over onderhandeld, zodat de mogelijkheid bestaat, dat Feyenoord ook nog een wedstrijd in de Verenigde Staten zal spelen.

JOEGOSLAVIË VERSLAAT FRANKRIJK.

Joegoslavië heeft Frankrijk verslagen in de tenniswedstrijden om de Davis Cup door drie van de vijf wedstrijden te winnen. In de laatste enkelwedstrijd versloeg Puncec Petra met 6—3, 3—6, 6—4, 7—9, 6—0 (Parijs, (AP) 11.6).

NIEUWS VAN OVERAL

USA-STRIJDKRACHTEN NAAR PALESTINA?

Byrnes zeide op een persconferentie, dat de Verenigde Staten voorbereidingen treffen om met Groot Brittannië te bespreken welke militaire strijdkrachten de Verenigde Staten beschikbaar zouden moeten stellen om de orde in Palestina te handhaven gedurende de periode van toenemende Joodse inwijking (Washington, (AP) 11.6).

GRAAF TERAUTSJI-OVERLEDEN.

Het Hoofdkwartier in Zuid-Oost Azië maakt bekend, dat Veldmaarschalk Terautsji, opperbevelhebber der Japanse strijdkrachten in de Zuidelijke gebieden, heden om 3.40 uur is overleden als gevolg van een bloeduitstorting in de hersenen in zijn vertrekken te Johore. De gezondheidstoestand van den Japansen Graaf liet reeds meer dan een jaar te wensen over (Singapore, (AP) 12.6).

EEN BERICHT IN „PRAVDA".

„Pravda" publiceerde een bericht van het agentschap Tass, waarin uit de New York Times werd aangehaald, dat de Verenigde Staten en Groot Britannië tot overeenstemming zouden zijn gekomen om Duitsland te verdelen in elf of twaalf staten. Men zou van plan zijn dit plan voor te leggen aan de vier Ministers van Buitenlandse Zaken wanneer deze op 15 Juni in Parijs bijeenkomen. Geen commentaar werd gegeven op het bericht uit New York, dat een gehele kolom besloeg op de bladzijde voor het buitenlands nieuws. Volgens het bericht zouden de Duitse staten „zuiver autonoom" zijn (Moskou, (AP) 12.6).

Kerkgeschiedenis van Curaçao

1634 — 1700

door

PATER W. M. BRADA O.P.

Wanneer men de brieven van St. Paulus naleest, dan begrijpt men dat het Christendom niet zo maar voetstoots de slavernij kon afschaffen, dit was een proces van eeuwen. Nog tragischer is het echter te moeten bedenken dat deze vreselijke mens-onwaardige toestand weer terug kwam. De Spanjaarden waren er al eeuwen aan gewend geraakt, hun eeuwenlange oorlogen met de Turken gaven hun veel krijgsgevangenen, die gebruikt werden in een staat van dienstbaarheid. Toen dan ook later de oorlogen met de stammen in Afrika hun mensen verschaften, was het pad bereid en groeide de toestand tot slavernij ondanks alle pogingen van boven af.

Menslievendheid gaf de Dominicaan de las Casas in, aan te raden elders werkkrachten te zoeken; voor dat zware mijnwerk waren de Curaçaose Indianen te zwak. Onmenselijkheid volgde en hij heeft er zelf sterk en fel tegen geprotesteerd. Wij hebben bij de Hollanders geen scrupules kunnen ontdekken, evenmin als bij de Joden van hier. Wilde men iets maken van die moeilijk te bewerken plantages op Curaçao, — op Aruba werd de eerste eeuw geen grond aan kolonisten uitgegeven, — dan moesten er werkkrachten zijn.

Het zout bracht niet dat op, wat men hoopte: het hout was er niet meer te kappen, men legde zich toe op de handel en wel juist op de handel in de werkkrachten zelf, een handel die men het assiento-wezen heet, zo genoemd naar het assiento, het contract, waarbij een of ander handelshuis werd toegestaan te zorgen voor het leveren, m.a.w. voor de expeditie van de werkkrachten naar geheel West-Indië.

De Hollanders is nu eenmaal een zekere vrijheid eigen, die hen, terwijl men er nog over zit te denken hen van het eiland te jagen, de handigheid gaf om zelf dat vervoer belast te worden. Nu niet onderhands alleen, zoals zij dat al jaren deden, doch in het jaar 1685 hebben zij het officieel assiento in handen.

In het jaar 1689 liet de West-Indische Compagnie in de steden in Holland bekend maken, dat Curaçao een vrije slavenmarkt verklaard werd.

De geschiedschrijvers zien in het feit, dat een Hollander zo iets wist te verkrijgen, zulk een contract met het Spaanse rijk, een bewijs van de grote handelsgeest der Hollanders. Bartholomeus Coymans van Amsterdam kreeg het assiento in handen. Curaçao werd een doorvoerhaven van werkkrachten, terwijl er natuurlijk voor Curaçao zelf genoeg konden worden aangevoerd.

Heel die expeditie van de Westkust van Afrika naar Amerika in handen van een Hollander, Bartholomeus Coymans, rij heeft echter niet veel plezier gehad van zijn contract. In Spanje ontstond een reactie tegen de verlening van zulk een contract aan een Hollander. Natuurlijk omdat het kapitaal wegvloeide naar Curaçao en naar Holland, doch ook om een hoger motief. Deze reactie ging uit van den deken van Cadix, hij heeft in een lang stuk zijn bezwaren uiteen gezet.

Die bezwaren komen hierop neer: Die Bartholomeus Coymans is een Hollander en wel een Protest nt, iemand, die op zijn schepen een protestantse bemanning heeft en zijn werkkrachten brengt naar een protestantse kolonie, en trachtte namelijk, dit was de gewone gang van zaken, de werkkrachten vóór ze vervoerd werden, eerst te bekeren.

De deken van Cadix zag in dit alles een gevaar. Nu is hij bovendien bang, dat nu het transport in handen is van niet-katholieken, men hun onderweg schade zal doen in hun geloof. We weten hoe die transporten waren, we kennen de hoogte van het sterftecijfer. Het doet daarom toch goed, dat we deze zorg voor die mensen horen, ofschoon de zorg voor hen op natuurlijk terrein wel stukken beter had kunnen zijn. Men meent, volgens den deken van Cadix, te weten van een Pater Dominicaan, die alle Hollandse Koloniën bezocht, dat de Hollanders er nogal werk van maken de mensen uit Afrika tot het protestantisme over te halen!

Dit laatste is geheel bezijden de waarheid, daar werd juist niets voor gedaan.

De actie tegen Coymans had aanvankelijk geen succes. Men meende dat het zielenheil werkelijk geen gevaar liep. Immers, en hier volgt iets heel interessant voor de kerkgeschiedenis van Curaçao: die Coymans heeft bij zijn assiento moeten toestaan, niet alleen priesters toe te laten voor die mensen uit Guinea, doch ook moet hij er voor zorgen dat er op Curaçao twee Paters Capucijnen kunnen komen, die een kapel zullen krijgen met de uitgang aan de straat.

De actie tegen Coymans werd weer ingezet en de actie had ook werkelijk succes. Hoe gezant te Madrid ook pleitte, hoe men ook een vergelijk trachtte te vinden: de burgemeester van Amsterdam zette nog een nieuwe poging op touw, de Staten gingen zelfs zo ver, dat ze dreigden van Curaçao een vrijhaven te maken, waar ieder werkkrachten zou kunnen weghalen, het hielp alles niets.

We moeten die principiële verdraagzaamheid prijzen.

Wij dachten wel, dat men zich weinig liet gelegen liggen om het lot van die arme mensen uit Afrika, doch dat is toch niet geheel waar, deze actie tegen Coymans was ideëeler, ofschoon ook sterk de waarheid zal hebben meegesproken „ons geld verloopt naar Curaçao en Holland."

Daar de overeenkomst met Coymans verviel, vraagt men natuurlijk zijn die twee Paters Capucijnen nog op Curaçao aangekomen, hebben ze er gewerkt?

De tekst doet denken dat men spreekt over een bestaand feit.

Ze wonen daar en daar, met een deur die op straat uitkomt. Men schijnt dus al te veronderstellen dat ze er wonen. Later zien we ook (1690) hoe een Capucijn, juist door bemiddeling van een agent van een assiento, op Curaçao weet te komen.

Deze Capucijn, Victor de Dôle, gaat echter met zijn habijt op straat lopen en dat wordt de Staten in Holland wat te bar, dat stond men in de tijd van de assiento's zelfs niet toe", waarop een toestand verondersteld wordt, dat er Paters op ons eiland waren.

Hoe echter was de taak van die Paters?

Over hun werk hier zijn we slecht ingelicht, de doopboeken in de archieven zijn niet ouder als 1739, doch we kennen die taak van die Paters. Zo werkte er b.v. in Carthagena een zekere Petrus Claver, een Pater Jezuïet, onder dezelfde omstandigheden. Ziet hier iets over zijn werk.

Carthagena is niet ver, nu komen er de toeristenboten vandaan, boten vol van dat, wat heet comfort. Er is een andere tijd geweest, toen boten vol slaven naar datzelfde Carthagena gingen. Boten vol slaven, 800 en meer in een boot op elkaar. We schrikken als we het sterftecijfer lezen. God had medelijden met die mensen. Bij het binnenlopen van zo'n boot, stond er een man op de kade. Een man in het zwart met een bleek, bijna melancholiek gelaat, een scherpe neus, grote ogen, een brede mond. Hij had twee tassen bij zich, een met de benodigdheden voor het toedienen der Sacramenten, een andere, — het natuurlijke verwaarloosde hij niet, — vol met geneesmiddelen, zalf, olie en zoetigheid.

Die vreemde man daar op de kade, die man, wien het werkelijk gelukte aan boord te komen, was een priester, een Pater Jezuïet. Vóór de voltooiing van zijn theologische studiën, was hij al naar Amerika gekomen, studeerde in Bogotá, hoofdstad van Columbië. Aan zijn gelofte heeft hij deze gelofte toegevoegd:

„Verlangend de dagen, die God mij schenken zal goed te gebruiken, beloof ik U en zweer ik U, mijn God, mij te zullen wijden aan de dienst onder de slaven. Ik zal geen enkele poging, die maar mogelijk is, nalaten, om hun morele en lichamelijke toestand te helpen verbeteren."

Hoe kwam die bleke man tot dat heldhaftig voornemen? Door Gods genade, door een liefde tot de zielen, hem ingegeven door den H. Alphonsus Rodriquez, dien hij jaren geleden in Spanje als portier van het klooster, waar hij leefde, gekend had. Als jonge man, philosophie studerend, had hij weinig te maken met den portier, doch er was een vriendschapsband tussen beiden ontstaan. Zijn oversten hadden zelfs goedgevonden, dat zij samen, die twee toekomstige heiligen, iedere dag een kwartiertje bij elkaar kwamen praten. Zij hebben in die ogenblikken niet slechts bepraat, wie er die dag aan de deur was geweest, wat die leraar voor een bui had: doch dat die Petrus Claver de kracht vond om zulk een gelofte te doen en ze schitterend uit te voeren, dat dankte hij aan de gesprekken bij dien portier, die een heilige was.

Petrus Claver ging de boten op, ging helpen verplegen, genas. Hij lette niet op de lucht die er heerste, daar in het ruim, waar zoveel mensen opeen gepakt zaten. „De herinnering aan wat ik dan bij de aankomst van zo'n boot zag, maakt me nu nog ziek", zei een pater, die ook met dat werk belast was. Petrus Claver had de taal van Angola geleerd, om zich verstaanbaar te maken. Doch één taal was absoluut onvoldoende, op één boot waren soms negers van 30 tot 40 verschillende nationaliteiten; de mensen verstonden elkaar onderling niet.

Hij had wel 8 tot 9 tolken tot zijn beschikking. Dat kwam het klooster nogal op kosten te staan, doch van hoger hand werd uitdrukkelijk geëist, dat men nooit die tolken aan hem zou onttrekken. In 1642 had hij 18 tolken, waarvan er een zelfs twaalf talen kende.

Petrus Claver had naast zich een zekere Pater Sandoval, die evenals reeds vroeger den Dominicaan de las Casas, in verschillende geschriften opkwam tegen de slavernij. Hij weet wat hij wel zegt: het is een oorlogsrecht, overwonnen volkeren mag men zo behandelen.

„Weer anderen praten het goed, daar men toch het recht heeft de negers, als ze iets hebben uitgehaald, een straf op te leggen. Het is alles uitvlucht om aan goedkope werkkrachten te komen.

Sandoval wijst er op, dat men het gevoelige karakter miskent, ze lijden er verschrikkelijk onder, niet alleen als men hen slaat, doch ook als ze uitgescholden worden. Het is ook niet waar, dat ze dom zijn, natuurlijk is het begrijpelijk, dat mensen, die zo behandeld worden, afstompen, niet gemakkelijk kunnen denken over geestelijke dingen.

Petrus Calver had dan ook een heel eenvoudig systeem uitgedacht, om de slaven kort en duidelijk de openbaring uiteen te zetten. Allerlei middeltjes om te onthouden, dat er een God is en Drie Personen, etc., ieder lid van de vinger betekende iets. Men moet daar niet om lachen, want men moet niet vergeten, dat Petrus Claver niet veel tijd gelaten werd om hun iets te leren. Immers, de boten moesten weer verder, de slaven werden overgedaan aan plantagehoeren in de binnenlanden; alleen een enkele in het ziekenhuis bleef langer. Sommigen waren wel gedoopt in Guinea, doch dat gebeurde daar dikwijls niet eens volgens de vorm, en zij die gedoopt werden, hadden dikwijls niet goed begrepen, wat er met hen gebeuren ging. Sommigen hadden gedacht dat ze vanwege de hitte voor de frisheid met water besproeid werden!

Petrus Claver was toch ook streng. Dobbelen duldde hij niet, zwelgpartijen sloeg hij uit elkaar...... Men noemt geweldige getallen van hen, die door Petrus Claver geholpen werden. Doch dit valt moeilijk te berekenen, geestelijke weldaden laten zich ook moeilijk in statistieken en getallen aflezen. Bovendien, reeds in die tijd werden er al veel mensen uit Afrika clandestien binnen gesmokkeld. Matrozen, die daar een bijverdienste van maakten. Wat een toestand! Doch Petrus Claver zocht hen op, als hij wist dat ze binnen gebracht waren en trachtte ook tot hen door te dringen.

Carthagena was Petrus Claver eigenlijk een veel te klein arbeidsveld, hij had graag al de havens, hier langs de kust afgegaan. Doch dat ging moeilijk. Hij werd gesteund door zijn overheid. Er zijn gelukkig ook enkele wetten ter bescherming van den Spaansen Koning losgekomen. Heel wat mensen hielpen hem ook in zijn werk. Veel dames in Carthagena gaven hem van alles en nog wat voor zijn slaven. Had hij door zijn optreden niet een andere geest gebracht, zijn bemiddelingspogingen voor de vrijlating, voor strafvermindering, zijn hulp om goede huwelijken te krijgen, zouden geen succes gehad hebben. Niet voor niets had hij een extra congregatie voor kooplieden opgericht, waarvoor hij iedere Zondag een conferentie hield. Hij zal zijn werk hebben aanbevolen, zijn ideeën hebben gepropageerd.

Wij hebben het werk van deze grote gestalte weer eens naar voren willen brengen, omdat én de mensen hier én de historieschrijvers hem vergeten schijnen. Wat het laatste betreft, men zie maar eens naar het gedenkboek „Nederland-Curaçao", (1634 — 1934) dat in zijn keurig artikel over slavernij, Petrus Claver en de groep om hem, niet schijnt te kennen.

Maar bovenal: het optreden van dien man was een Godsgave voor die tijd: dat hij daar stond op de kade voor die stakkerds, dat was het werk van God.

Mag men die weldaad - zo maar vergeten? Mochten we die niet eens even weer naar boven halen?

Mgr. Niewindt heeft op 17 Augustus 1854 aangevraagd om het feest van Petrus Claver in zijn Vicariaat te mogen vieren. (Zalig verklaard 1851).

Op Curaçao zal men begonnen zijn met de aanleg van plantages: kloek gebouwde huizen, liggende op een heuvel, maar daar rondom heen de hutten voor de slaven en de stallen voor de beesten!

De reiziger Dampier vertelt iets over Curaçao, doch heeft geen interesse in de godsdienstige toestand (1681), hij vertelt er niets over.

De Staten Generaal bepaalden in 1636 reeds: „De Negros ende Slaven zullen bij hare Heeren ende Meesters wel worden ghetracteerd, ende op behoorlijcke tijden als den Gods-dienst wert gepleecht, tot de publicque exercitiën vande Religie worden gezonden, ende met geen arbeydt op de Rustdagen bezwaert."

De priester Victor De Dôle zal weinig werk hebben kunnen verzetten, te meer daar hij wel Frans kende, doch slechts wat gebroken Spaans, terwijl juist de taal die gesproken werd, zegt Pater Schabel, een gebroken Spaans is.

We weten niet hoeveel mensen er op het eiland waren in die dagen, vergeten we niet, dat hij die hier werkte, morgen verkocht werd naar Jamaica, of morgen vervangen werd door iemand, die al wat hij liefhad op aarde, achter moest laten in Carthagena. De mens is hard en leert heel langzaam het leed van anderen begrijpen. We zullen het nog zien.

Rond 1670 begint de tijd der contracten met de Spanjaarden, contracten, assiento's, waarbij de Spanjaarden het brengen van werkkrachten uit Afrika naar deze streken op zich nemen. De houding t.o.z. van de priesters is soepel. er waren natuurlijk veel katholieke matrozen, etc. Die matrozen waren niet altijd de geschikste lekenapostelen. Op Witte Donderdag 1682 lag hier in de haven zulk een Spaans schip, de matrozen vermaakten zich met een spel, gespeeld met schapen, misschien een oud-liturgisch spel.

Ze maakten er waarschijnlijk maar iets van, ze gaven de schapen Joodse namen, hingen een pop aan de ra, dat moest Judas verbeelden, maar ze hadden die pop zo gemaakt, dat die leek op den rabbi der Joden hier. Het bestuur greep dan ook in op verzoek der Israelieten, bij plakkaat van 24 Maart, waarin gedreigd wordt met lijfstraf en verbanning voor hen, die zulk een spel nog zouden durven spelen.

We zeiden dat het bestuur soepel was, maar in 1690 krijgt de gouverneur Willem Kerkrinck toch wat angst. Priesters die voorbij reizen, komen zelfs in hun habijt op straat, aldus schrijft hij 15 April. De bewindhebberen van de West-Indische Compagnie antwoordden 30 November, dat ze wel wisten dat in de contracttijd de houding soepeler was (het contract met de Spanjaarden liep 1689 af) maar over dat in habijt lopen waren ze niet eens ingelicht, dat moest verboden worden. Men vermoedt dat Kerkrinck die brief schreef naar aanleiding van het bedrijf van den Capucijn hier, geheten Victor de Dôle, die meende niet in lekenkleren te mogen lopen. Een punt waarover hij later dispuut had met Pater M. Schabel S. J.

In deze tijd was er echter ook een Dominicaan hier, Franciscus Robles. Victor de Dôle zou bewerkt hebben dat hij vertrekken moest.

Philip Henriquez Jacobsz., Israeliet, factoor van een slavencompagnie, te Curaçao wonend, werd op een reis naar Carthagena door de Spaanse Inquisitie gevangen genomen, als verdacht propaganda te maken voor het Jodendom. Dit zal de stemming t.o.z. van de katholieken niet verbeterd hebben. Hij bracht Victor de Dôle weer op Curaçao in 1704.

Volgens een rapport van de Spaanse Inquisitie (21 April 1698) was Philip Henriquez met Juan Moron de gast bij een zekeren Caspar de Andrade. Men merkte op dat zij schapen kochten om het Joodse Paasfeest te vieren. Henriquez had dit ook gedaan te Rio Hacha, gelijk de pastoor van daar naar Carthagena gerapporteerd had. Wat echter geheel niet strookte met de mentaliteit van de Katholieken was wel het feit, dat Andrade bij een publieke processie geweigerd had zijn hoed af te zetten. Dit was een nodeloos verzuim tegen de beleefdheid in een Katholiek land. Toch wilde de gouverneur ze niet uitzetten, toen een bevel daartoe werd afgevaardigd. Misschien heeft hij aldus geredeneerd: op Curaçao geven de Hollanders vanwege de assiento-handel vrijheid van godsdienst. Waarom zouden wij dat hier ook niet moeten toestaan aan de assiento-handelaren?

Zo langzamerhand krijgen we weer inzicht in de toestand der eerste eeuw onder Hollandse bestuur. Officieel nam men een welwillende houding aan. De aartsbisschop van Santo Domingo Ribeia werd in 1697 met saluutschoten verwelkomd, de bisschop van Bogotá werd vervoer aangeboden. Of ze nog konden vormen weten we niet.

Na 1700 is Curaçao feitelijk nooit meer zonder priester geweest, de priesters droegen veel zorg voor de nieuwere bevolking. De Indianen hadden ook hun zorg, ze kwamen zelfs vragen om een kerk.

De Spanjaarden verdroegen het nog maar slecht, dat de Hollanders op Curaçao zitten. Iemand, die rond 1700 in deze streken reist, zegt dat eigenlijk heel de handel op de kust in Hollandse handen is. De aartsbisschop van Mexico wijst er nog eens op dat die Hollanders daar op Curaçao wel werkkrachten aanbieden, doch dat men niet moet vergeten dat zij die uit streken hebben gehaald, waar ze geen zeggingsmacht hebben.

We kunnen begrijpen dat er rond 1700 weer het plan bestaat het eiland Curaçao te heroveren.

Wat de kerkelijke toestand betreft op de andere eilanden: (over de bovenwindse eilanden zullen we nog nader spreken) Aruba, als het eiland waar geen kolonisten werden toegelaten, was een des te gemakkelijker eiland om door de priesters van de kust bezocht te worden. Oude tradities spreken van het hijsen van de vlag, opdat de eilandbewoners zouden weten dat er een priester was. Hetzelfde zal het geval geweest zijn op Bonaire, waar echter wel plantages waren en zoutpannen en dus ook werden daarheen werkkrachten gezonden uit het ander werelddeel.

Hoe droef de toestand was, valt af te lezen uit het volgende, een stuk van 24 December 1694:

„Toen in 1694 op Curaçao vier slaven waren veroordeeld, één om te worden opgehangen, één om de rechterhand te worden afgekapt en twee om met de strop om de hals onder de galg te staan, gaf de Kamer van Amsterdam aan gouverneur en raden in zake het afkappen der rechterhand in overweging „dat gevouglicker eene andere straffe soude hebben konnen geinfligeert geweest zijn, niet omdat die straffe niet geproportioneert souw de wesen na het begane delict, maar omdat een slaaff daardoor geheel onnut gemaakt wort totten dienst, waarom men die enckelijke heeft ende alsoo blijft een belastinge om denselve te onderhouden." (Brief van 24 December 1694). „Zulk een gedachtengang op Kerstavond!" merkt Hamelberg op!

Dit is een deel van de menigte in het Grand Central Station te New York na het uitstel van de spoorwegstaking.

Per vliegtuig wordt DDT poeder uitgestrooid boven de rangeer terreinen van San Antonio, Texas, in een campagne tegen een epidemie van Poliomyelitis.